

תורה אור פרק יב

בו יבאר מאמר הגמרא ששואלין לו
לאדם לעתיד לבא צפית לישועה

החיוב לצפות לישועה

אמרו חז"ל [שבת ל"א] בשעה שמכניסין אדם לדין שואלין אותו, נשאת ונתת באמונה, קבעת עתים לתורה וכו' צפית לישועה. הורנו חז"ל בזה שמטל על האדם לצפות תמיד לישועת ה' והיא מהדברים ששואלין אותו בתחלת דינו. וכן סדרו לנו אנשי כנסת הגדולה בשמונה עשרה "לישועתך קוינו כל היום", וכן אנו מסימין תפלתנו על כן נקנה לך וכו' לראות מהרה וכו', וכן אנו אומרים ב"אני מאמין" ואני מחכה לו בכל יום שיבא.

האם באמת אנו מצפים

אבל צריך להתבונן אם אין דברינו רק משפה ולחוש ח"ו, כי אם באמת מצפין אנו לישועה במהרה ומחכין בכל יום שיבא, הלא היינו מכינים עצמנו בלמוד ההלכות האלה שבבא זמן הישועה ידרש לנו הלכה למעשה, וההלכות, הלא גדולות ומרבות הן אשר אי אפשר ללמד ולדעת אותן בשעה קלה. ואם אין אנו נותנין לב ללמד ולדעת הלכות הקדשים, אות הוא כי אין צפיתנו לישועה במהרה אמתית, שאלו כן בודאי היינו משתדלים ומזדרזים בכל עז ללמד הלכות אלו הנצרכות לנו תכף בהגלות ישועתו יתברך.

בשתיה בשורת הגאולה ילמדו בלם הלכות המקדש

ואיך לא נירא ולא גבוש לומר שקר ח"ו לפניו יתברך ולהזכיר עוד שמו על זה כמו שאנו אומרים ג' פעמים בכל יום: "על כן נקנה לך ה' אלהינו לראות מהרה בתפארת עזך" כיון שבמעשה אין אנו עושים כן, שאלו בא מבשר נאמן לישראל שבזמן קרוב תהיה הגאולה, בודאי היו מזדרזין אלפי רבבות מישראל ללמד ההלכות השיכות לקרבן ולמקדש בעבור שאז כל הדינים נוהגין למעשה, לא מבעי לכהנים אלא אף לישראלים כגון אכילת קדשים וביאת המקדש ששייך לכלם, ובפרט לענין קרבן פסח שחיבה התורה בענש כרת אם ימנע מלעשותו. וגם בזמן שהוא על הגדולים שבישראל מוטל להורות לעם ה' את כל הדינים השייכים לקדש ולמקדש.

המצפה לישועה צריך ללמוד עכשו

ועתה אם אמנם כן כי מחכים ומצפים אנחנו לישועה מהרה כמו שאנו אומרים לפני בוראנו יתברך, הנה לנו גם כן להזדרז בכל עוז בלמוד הלכות אלה וכנ"ל.

באשר מחכים למלך מתבוננים היטב

ועוד אשאלה נא האם יקרה כזאת כשמתחילים על מלך בשר ודם אף בחשש ספק שמא יבוא לאיזה מקום, הלא עושים אז כל ההכנות הנצרכות לקבלת פניו, ואנו אומרים גם כן שמחפין אנו לו יתברך כמו שקבעו לנו בקדשה של שבת, הנה לנו לעשות גם כן ההכנות הנצרכות לקבלת פני מלכנו מלך כל העולמים יתברך.

ההכנה לקבל פני מלכו של עולם

היא בידיעת הלכות הקדשים ובפירט הכהנים

ומה המה ההכנות הנדרשות לנו לקבל פניו הוא בידיעת תורתו, שבהגלות נגלות כבודו יתברך ישאל לנו על זה כמו שנאמר (ישעיהו מג) מי בהם יגיד זאת, ובפירט בהלכות הקדשים שהוא חלק גדול מתורתו והן הנצרכות אז למעשה לכל. ובפירט מהכהנים בודאי ישאלו על זה, וכמו שהיה בזמן בית שני כעין שאלות אלו שהיה נבואה מהשי"ת לחגי הנביא (חגי קפיטל ב') שאל נא את הכהנים תורה, עין שם מה שגער הקב"ה על תשובת הכהנים בזה.

אם הכהנים לא ידעו תהיה בושה וכלמה

ומזה נוכל לידע גם כעת בודאי כשנזכר כשיבא הקץ, בודאי יצוה הקב"ה לשאל את הכהנים דברים הנוגעים לכהונתם, וכמה בושה וכלמה יגיע לנו אז כשלא נדע מה להשיב, כי כפי מה שנתרחקנו כעת מלמוד סדר הזה, אף מה שמפרש בקרא גם כן כזר נחשב לנו ולא נדע להשיב.

[הוספה (מכתבים ואגרות ק'): וכבר מצינו גם כן בגלות בכל קדם בנין בית שני, שאף על פי שהיו אז אנשים שהיו זוכרים את הבית הראשון ולא נשכח מהם כל כך עבודת הקרבנות, אף על פי כן היתה נבואה מאת ד' על ידי חגי הנביא שישאל את הכהנים תורת הקדש והמקדש, וסוף הדבר הנה שלא ידעו הכהנים הרבה דיני הקדש והמקדש, ומה נאמר בימינו אלה. וברור אצלי שלוו הנה לנו נביא בזמן הזה, בודאי היתה גם לו נבואה מד' שישאל את הכהנים תורה ולזרזם על זה].

אי אפֿשר לסמוך שְׁהַמְשִׁיחַ וְאַלְיָהוּ יוֹדִיעוּ אֶת הַהִלְבוֹת

וְאֵל יֹאמֶר הָאָדָם דְּכַאֲשֵׁר תַּצְמַח יְשׁוּעַת הַקֶּבֶ"ה וְאֵז הָלֹא יָבּוֹא מְשִׁיחַ וְאַלְיָהוּ וְעֵתִידִים לְהַגִּיד לָנוּ כָּל חֻלְקֵי הַסְּפָקוֹת, וְכִמּוֹ שְׁמוּכָא בַּגְמָרָא פְּעָמִים רַבּוֹת לְעֵינֵי סְפָקוֹת בְּשֵׁם תִּיקוּ וְאָמְרוּ הַמְּפָרָשִׁים שֶׁתִּיקוּ הוּא רָאשֵׁי תִבּוֹת תִּשְׁבִּי יִתְרַץ קִשְׁיוֹת וְאַבְעִיּוֹת].

הם לא יאמרו את הדברים שנתן ללמד לבר

על זה נשיב לו, אמנם הדבר כן הוא שכל חלקי הספקות יתבררו לנו על ידי אליהו, אבל הדברים הפשוטים המבארים בפסוק ובבאוריהן של תורה שבעל פה המסורה לנו כמבאר בתורת כהנים ובגמרא, הלא אנו צריכין בעצמנו לדעת כפי שביכלתנו, כי הלא אליהו לא יבוא ללמד עם כל אחד ואחד דברים שהיה יכול לדעת בעצמו, ורק הספקות אשר אי אפשר לברר יתגלו לנו על ידי אליהו, ועל הפשוטות המבארות הלא יאמר כי היה לכם ללמד ולשנות בעצמכם קדם שבאתי לבשר הגאולה, וכמו שנגאמר זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב על כל ישראל חקים ומשפטים, ובתריה כתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו'.

אין לסמוך שתהיה רוח ממרום וידעו כל התורה

[הוספה (מכתבים ואגרות קי): ואל יאמר האומר שכאשר יבא אליהו הנביא יתעורר רוח ממרום ונדע כלנו ידיעת התורה בכל פרטיה, ובתוכם יתגלה לנו גם ידיעת סדר הקרבנות שידיעתנו מועטה בענינים אלו. אמת הדבר, שכאשר יתגלה כבוד ד' בעולם, בודאי ינוח עלינו רוח ממרום על כל בשר, כדכתיב (יחזקאל) וְשִׁפְכֵתִי רוּחִי עַל כָּל בָּשָׂר, אבל צריך לדעת כי השפעת הרוח תהיה כפי ההכנה שהכין האדם את עצמו מקדם אם מעט ואם הרבה, (כמו שכתבו בשם הגר"א זצ"ל), וכבר אמרו חז"ל האומר יגעתי ומצאתי תאמין, יגעתי ולא מצאתי אל תאמין, מצאתי ולא יגעתי גם כן אל תאמין].

הקב"ה יתגלה פתאום ולא יספיקו להתבונן

והנה מצאנו בכתוב [סוף בהעלותך] ויאמר ה' פתאום אל משה ואל אהרן ואל מרים צאו שלשתכם אל אהל מועד וגו', ופרש רש"י שהיו צועקין מים מים לטבילה. והכונה שלפיה נגלה עליהם הקב"ה פתאום שמזה יבינו שצדק משה שפרש מן האשה, כיון שלא היה יודע אימתי ידבר עמו הקב"ה היה צריך להיות מוכן בטוהרה כל שעה. וה"נ בעניננו כתיב נמי (מלאכי ג') ופתאום יבא

אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים, וכיון שהישועה בהגלות כבודו יתברך תהיה פתאום, לא יהיה אז זמן להכין עצמם לעבודה, ואשר הלמוד הוא לא לשעה ושתיים כי אם לכמה שנים, ולמוד הלכות עבודה להלויים גם כן היה נצרך חמש שנים כמבאר במסכת חלין, ובפרט לכהנים שצריך לידע כל עניני הקדש והמקדש. ואם כן צריך להכין עצמם מקדם שכאשר בא יבא פתאום נהיה מוכנים לעבודתו יתברך.

ראיה מאסור הטלת מום בעדר

[הוספה (צפית לישועה פרק ג): לך נא וראה מה דאיתא בבכורות (דף נ"ד) דלפיכך בטלו שלא לעשר מעשר בהמה אף שהוא מצות עשה דאורייתא משום דאיתי לידי תקלה, (דכיון דאין לנו מזבח להקריב וצריכין להמתין עד שיפל בהן מום אתי לידי גזא ועבודה), וקפריך הגמרא נישדי ביה מום ככוליה עדריה קדם שנעשר את העדר (דהוא עדין חלין ומתר להטיל בהן מום), ומשני מהרה יבנה המקדש ובעינן בהמה להקריבה ולא שכיחי ע"ש בגמרא. והרי משום חשש זה בטלו מצות עשה דאורייתא, ולמה לא נימא מהרה יבנה המקדש ובעינן כהנים להקריבה ולא שכיחי וכנ"ל].

ראיה מאסור שתית יין שיש חיוב ללמוד הלכות עבודה

ועין סנהדרין כ"ב עמוד ב' דלרבנן אסור לכל כהן בארץ ישראל לשתות יין תמיד, שפא יבנה פתאום המקדש, (וכן בערוכין מ"ג עמוד ב' האומר הריני נזיר ביום שכן דוד בא אסור לשתות יין כל ימי החול), ואפילו לרבי דפליג עליהו ומתיר הינו דאינו חושש שיבנה פתאום כל כך שלא יהא שהות להפיג יינו מעליו כפרש"י שם, אבל בדבר שצריך שהוי לזמן רב בודאי לכולי עלמא חוששין לזה. והכא בעניננו לידע הלכות עבודה הלא לו ליום אחד ויומים הוא כידוע, אם כן בודאי יש חיוב על כל פנים על הכהנים לעסק בדיני עבודה לידע הלכותיה שיהא מזמן לעבודה כשיצטרך.

החיוב לתלמידי חכמים

וכן שארי תלמידי חכמים שבישראל גם כן צריכין ללמוד וללמד כדי לדעת להורות.

[הוספה (הקדמה לעבודת הקרבנות): דהנה מעולם תמהתי איך היו הכהנים יכולים לגשת אל העבודה, והלא אמרו חז"ל על הפסוק 'איש אחד מאלף' אלף נכנסין למקרא ומאז מהם נכנסין למשנה ועשרה מהם נכנסין לגמרא ואחד מהם להוראה. והנה לעבודת הקרבנות צריך על כל

פנים איש בעל גמרא והוא אחד ממאה כהנים וצ"ט היו עמי הארץ, [כי מי שהוא יכול ללמד רק משניות אינו מסגל לידע דיני עבודת הקדש והמקדש], ואם כן איך הספיקו הכהנים לעבודה. עד שמצאתי בירושלמי שקלים פרק ב', רב יהודה בשם שמואל תלמידי חכמים המלמדים הלכות שחיטה וקבלה וזריקה לכהנים נוטלין שחרן מתרומות הלשכה, ואם כן גם היום לא אכשר דרי ומה יועילו לנו הכהנים כהיום אם לא ילמדו עמהם התלמידי חכמים.

ולפי זה פשוט דגם התלמידי חכמים מחיבים כל אחד לקבע זמן מעט בכל יום ללמוד דיני העבודה, דאם לא כן כשיבוא משיח צדקנו וירויץ כל אחד לתקן פשעו הן על חלול שבת והן על שאר חיבי כריתות בשגגה, והן על כמה מצוות עשה שצריך לעולה והן לקרבן תודה על כל אחד מישראל שעבר דרך הים לארץ ישראל או על חולה שנתרפא שצריך לתודה, ויבואו אצל הכהנים בבקשה הקריבו קרבני ואשליך ממני פשעי, וישיבו הכהנים מה אנו יכולין לעשות, בבית אין להם ואין שמלה כדרשת חז"ל (חגיגה י"ד) אין בי לא מקרא ולא משנה - נרוץ כלנו אל בעלי תורה והם ילמדונו איך לשחט ואיך לקבל ואיך לזרק, והם יורונו אם השה אינו בעל מום דאם לא כן גם עלינו יש אסור לאו שלא לשחט, ואם חס וחלילה גם הבעל תורה ישיב גם כן איני יודע, כמה יגדל עליו הפלמה ועל כלל ישראל גם כן חס וחלילה.

הפקחים מזדרזים להיות מוכנים לעבודה

ובענינו שיך המשל שאמר רבן יוחנן בן זכאי שהביא הגמרא בשבת קנ"ג על הפסוק בכל עת יהיו בגדיה לבנים ושמן על ראשה אל יחסר, אמר ר"י בן זכאי משל למלך שזמן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן, פקחין שבהן קשטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך, אמרו כלום חסר לבית המלך (בתמיה, הכל מוכן ושמא יבהילונו לבא פתאום ואנו צריכין לכנס לסעודה מקשטים). טפשיין שבהם הלכו למלאכתם, אמרו כלום יש סעודה בלא טרח (עדין צריך לטרח לצרכי סעודה ויש לנו שהות הרבה להתקשט. ושי"). בפתאום בקש המלך את עבדיו. פקחים שבהן נכנסו לפניו כשהן מקשטים והטפשים נכנסו כשהן מלכלכים. שמח המלך לקראת פקחים וכעס לקראת טפשים וכו'. וה"נ בענינו הפקחים המזדרזים עצמם להיות מוכנים לעבודה ויהיו מקשטים בכל הלכותיה ליום בא מלכו של עולם בודאי ישמח בהם, והמתרשלים בדבר וחושבים כי יש עוד זמן לזה, יקרה להם כמקרה אנשים ההם גם כן.

הסבות שמתרשלים בלמוד תורה

[הוספה (הקדמה לעבודת הקרבנות): וחשבתי שיש שתי סבות להתרשלות זו. אחד מעצת היצר כי ידוע שעל ידי למוד הקרבנות מתפפרין עונותיהן של ישראל, כדאיתא במגלה ל"א שהשיב

הקב"ה לאברהם אבינו "כבר תקנתי להם סדר קרבנות כל זמן שקוראין בהן, מעלה אני עליהם כאלו מקריבין קרבן לפני ומוחל אני כל עונותיהם". ונהפוכה שיתבונן בפרושם ובאופני הקרבנות, וכמו שכתב רבנו בחיי דאין לומר שיהגה ויגרס לשון הפרשה בפסוקים הערומים בלבד מבלי שיתבונן בפרושם עד כאן לשונו. ובזה יקיים מה שאמר הכתוב ונשלמה פרים שפתינו, ובשביל כל זה מתגבר היצר בכל כחותיו להניא את האדם מלמודים אלו.

שנית שלמודים אלו דהינו לברר הלכה של כל קרבן בפרטיו, תורת עולה בפני עצמה ותורת חטאת בפני עצמו וכן כל קרבן לברר אותו בכל פרטיו, וכן לבישת הבגדים וכל עניני השיכים לזה, ורחיצת ידים ורגלים וכן כל הענינים השיכים להעבודה, הוא באמת דבר קשה מאד ובשביל זה נמנעו הרבה מלעסוק במקצוע זה. ואפריון נמטיה שברר כל עניני עבודת הקרבנות להלכה בלשון קצר וקל, ועתה יוכל כל אחד בעז"ה לידע כל דיני העבודה בזמן קצר, ואשרי מי שישים לבו לזה].

בזמנינו שהנאלה קרובה צריך יותר להזדרז להתבונן לעבודה

ובפרט לפי גדל מצוקות הזמן שמצוי כעת בעוונותינו הרבים שנתקיימו כמעט כל הסימנים שהזכירו חז"ל בעת קרוב הגאולה, עין סוף סוטה במשנה ובסנהדרין צ"ז וצ"ח, בודאי יש לקוות לגאולה וצריך להזדרז להכין לעבודה ובהלכותיה.

[הוספה (הקדמה ללקוטי הלכות): ואזכיר איזה מהסימנים לדגמא שאמרו שם, אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר חכה לו שנאמר וגו'. עוד שם דור שכן דוד בא בו, נערים ילבינו פני זקנים וכו'. עוד שם אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס. ובאמת מקרא מפורש הוא והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם ה', וכן איתא ברעיא מהימנא בפרשת בהעלותך, דבגלותא בתראה לית מיתה אלא עני דעני חשוב כמת עי"ש. וכן בתקוני זהר בכמה מקומות דיתגבר אז העני והדלות. עוד שם בגמרא כמה סימנים. ובעוונותינו הרבים אנו רואין שכמעט כלם נתקיימו בזמנינו. ועל כן בודאי אנו צריכין לצפות לישועה במהרה, ואם כן בזמן הזה החיוב ביותר להכין עצמנו].

אם לא ילמדו יצטרכו להתעבב כמה חרשים

ולך נא וראה מה שאמרו חז"ל (סנהדרין דף צ"ח) לענין משיח, שראהו רבי יהושע בן לוי דהוי שרי ואסר כל מכה בפני עצמה ולא הכל ביחד, והטעם כי פן יאמר לו הקב"ה שילך לגאל בניו ולא יצטרך לעבב. ועתה נוכל ללמד בקל וחסר, אם רגע אחד אינו כדאי לעבב לכלל ישראל, מה נאמר כשיבוא משיח צדקנו ויאמר לנו בשם ה' להקריב קרבנות הקבועים בשם כלל ישראל וקרבנות

האמורים בספר יחזקאל, ואנחנו נהיה מכרחים להמתין עכ"פ איזה חדשים שנהיה בקיאים בהלכותיהן.

קדשים קודם לכל הלמודים, בשאינו לומד למעשה

ואף שללמד איזה הלכות הנחוצות למעשה הוא קודם לכל, אכן ידוע שכל מי שהוא בן תורה לומד כמה מסכתות שאין נוגע לו למעשה, לאיש כזה הערנו וזרזנו שלא ישליך הסדר הזה אחר גוו, ואדרבה לו משפט הקדימה מפני כל הטעמים הנאמרים עד כה].

[הוספה (צפית לישועה פרק ג): והנה ידעתי את התשובות אשר ישיבו המתרשלים בזה, כי בימינו טרדות הזמן מרבות ואין מספיק ללמד הכל, על כן משפט הקדימה להלכות הנהוגות בזמן הזה. אבל על זה אשאל הלא מצינו כמה מסכתות בש"ס אשר רבם אינם שייכים בזמננו למעשה, כמו רוב מסכת סנהדרין ומסכת מכות ורוב יבמות ועוד כהנה אשר אינם נהוגות בזמן הזה ואף על פי כן לומדים אותם בעיון פיאיות, ולמה יגרע חלק קדשים הלכות קרפנות. ומלבד כל זה משמע בגמרא (ב"מ דף ק"ד) שסדר זה היה נחשב להם ללמוד למעשה כמו סדר מועד נשים נזיקין, והוא הכל מטעם שפירן שהקב"ה מקבל הלמוד לקרבן כמו בזמן הבית אין אנו יכולים לפטר עצמנו מלמוד הזה, כמו שלא היו יכולים לפטר עצמם מן הקרבן בזמן הבית].

מי שאינו יכול ללמוד יחזיק אחרים שילמדו ויהיה לו חלק בעבודה

והנה לפי מה שבארנו עד כה גדל ענין קדשת למוד הזה וגדל החיוב להכין עצמנו בידיעת הלכותיו, ומי שאין לו שהות או שאינו מכשר לזה יראה על כל פנים לעשות מעמד ומצב לאחרים שיעשו כן ויחשב על שמו.

[הוספה (מכתבים ומאמרים ז): והנה בודאי ימצאו אנשים רבים, שבעצמם אינם יכולים ללמוד וללמד, אך ברכם ד' בעשר, שיש בידם לשכר מורים תלמידי חכמים שילמדו עם הכהנים עניני הקדש והמקדש, בודאי מצוה רבה עליהם לשכר תלמידי חכמים שילמדו עם הכהנים ענינים אלו. כדמצינו בירושלמי בפרק ד' דשקלים דבתחלת בנין בית שני היו תלמידי החכמים הישראלים נוטלים שכרם מתרומת הלשכה, מפני שלמדו עם הכהנים דיני השחיטה, הקבלה והזריקה. וכל זה היה בימיהם, שהיתה תרומת הלשכה אצלם, ובזמננו שבית המקדש אין, ותרומת הלשכה אין, מן הנכון היה שהעשירים יספיקו להתלמידי חכמים הישראלים, כדי שילמדו עם הכהנים דיני הקרבנות, וזכות גדול יהיה להם שיתרבה על ידיהם למוד התורה בישראל.

ועוד זאת יותר, כי יהיה להם חלק בעבודה שיעסק אחר כך הכהן על ידם, שהספיקו להם בעת למודם הלכות אלו ונעשו הכהנים על ידם כהנים ממחים, ראויים לעבודה במקדש].

ראוי להחזיק לפחות עשרה אברכים בכל עיר שילמדו קדשים להלכה על פן מה נאָה היה אלו ימצאו בכל פלך איזה עשירים מנדבין מנכסיהן לקבוע עשרה אברכים גדולי תורה שילמדו הסדר ההוא ויהיו בקיאים בכל הלכותיו, ויִקְדִּישוּ לזה מחצית עתותם ומחצית לשאר למודים איש איש כחפצו ביוֹרה דעה או בחשן משפט], ועשרה אלו ישתדלו משך חמש שנים ללמד הלכות אלו על ברין ולפלפל בהן ולאסוקי שמעמא אליבא דהלכתא, כי כיון שהקב"ה חושב להלמודים אלו כאלו מקימין אותן בפעל ממש, צריך להשתדל ולידע כל דבר בברור, וכמו שכתב השל"ה בספר יש נוחלין, ובזה העת יקבלו הפרס הקצוב להם ואחר ה' שנים ישובו אחרים במקומן.

החשיבות ליסוד לשכת הכהנים

[הוספה (מכתבים ואגרות קי): ועל פן כאשר בארתי קצת מגדל הענין והחשוב להכין את עצמנו בימינו אלה בידיעת עבודת הקרבנות. בודאי נחוץ מאד ליסוד "לשכת הכהנים" שמטרתה תהיה להושיב תלמידי חכמים שילמדו סדר קדשים ודיני עבודת הקרבנות כדי שיהיה לכהנים ממי לשאל דיני הקדש והמקדש, וכמו שהיה מלפנים אצל הסנהדרין יושבי לשכת הגזית, שלמדו עם הכהנים דיני עבודה והיו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה (כדאיתא בשקלים פרק ד').]

ההנהגה בזמן הזה למחייב קרבן

[הוספה (צפית לישועה פרק ג): ויתכן מאד כשימצא חבורה קדושה כזו שלומדים בתמידות דיני עבודה, האיש שיוֹדע בנפשו שעבר על עון חלול שבת והוא מחייב חטאת יבקשם שילמדו עבורו דיני הקרבת חטאת, וידוע מאמר חז"ל כל העוסק בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת, או אם הוא אחד מארבעה שצריכין להודות כגון חולה שנתרפא או שהיה חבוש בבית האסורים וכהאי גוונא, שבזמן המקדש היה צריך להביא קרבן תודה ועכשו צריך ללמד דיני הקרבת התודה, ועין בסוף שלחן ערוך ארח חיים בהשמטה שם שברנו שם ההנהגה בענין הזה. ומי יתן שיהיו הכל מתבוננים בזה המאמר שאמר השם יתברך ומקימין אותו, בודאי היה מתבטל כל הצרות והגרושין].

התועלת הפולה בקרבן

ובזה תהיה התועלת כפולה, כי לבר מה שימצאו בישראל מפלגים היוֹדעים בהלכות אלו הנוהגים בזמן המקדש [שיבנה במהרה בימינו] על ברין ולא יהיו הלכות אלו כמת מצוה, עוד זאת שתלמידי חכמים העוסקין בהלכות עבודה מעלה הקב"ה כאלו מקריבין אותן בפעל וכנ"ל.

כְּשֶׁאָנוּ מְשַׁתְּדָּלִים מִצְדִּינוּ הַקָּב"ה יַחֲיֵשׁ אֶת הַגָּאֻלָּה

וּבִזָּה תִּהְיֶה הוֹדָאָה שְׁאָנוּ מְצַפִּין וּמַחְפִּין לַגָּאֻלָּה הָעֲתִידָה, וְעַל כֵּן אָנוּ מְכִינִין עֲצָמֵנוּ בִּידֵיעַת הַלְכוֹת אֵלּוּ וְלֹא נִהְיָה שׁוֹב כְּדוֹבֵר שְׁקָרִים כְּשֶׁאָנוּ אוֹמְרִין עַל כֵּן נִקְנָה לָךְ ה' אֱלֹהֵינוּ לְרֹאוֹת מְהֵרָה בַּתְּפָאֶרֶת עֲזָךְ וְכו'. וְכֵן כְּשֶׁאָנוּ אוֹמְרִין כִּי מַחְפִּים אֲנַחְנוּ לָךְ וְכו'.

סְגֻלָּה לְקִרְוֵב הַגָּאֻלָּה

[וְהוֹסֵפָה (מִכְתָּבִים וּמֵאֲמָרִים ח): וְהִנֵּה מִצְדִּינוּ בְּנֻעָמָן שׁוֹר צָבָא מֶלֶךְ אֲרָם (מְלָכִים ב' ה'), כְּשֶׁבָא אֶל אֱלִישָׁע הַנָּבִיא שִׁירְפָאָהוּ מִצְרַעְתּוֹ אָמַר לוֹ אֱלִישָׁע, שִׁירְחֵץ בִּירְדֵּן וְיִטְהַר, וְהִיָּה לוֹ לְנֻעָמָן תְּמִיּהָה גְדוֹלָה וְאָמַר, הֲלֹא טוֹב אִמְנָה וּפְרָפֶר נִהְרוֹת דְּמֶשֶׁק מִכָּל מִיָּמֵי יִשְׂרָאֵל, וּבִטֹּל בְּלָבוֹ אֶת דְּבָרֵי הַנָּבִיא. וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו, אָבִי (לְשׁוֹן אֲדוֹן) אֶפְלוּ אִם אָמַר אֱלִיָּה הַנָּבִיא דְּבַר גְּדוֹל, הֲלֹא עָלֶיךָ לַעֲשׂוֹתוֹ, וְאָף כִּי אָמַר אֱלִיָּה רַחֵץ וְיִטְהַר, דְּבַר קָטָן כְּזֶה עָלֶיךָ לְשַׁמֵּעַ לְדְבָרָיו, וַיִּשְׁמַע לָהֶם וַיִּרְחֹץ וַיִּתְרַפָּא מִצְרַעְתּוֹ. כֵּן הַדְּבַר עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה בְּעֵינֵינוּ, וְמָה אִם אָמַר לָנוּ הַקָּב"ה כְּמָה סְגֻלוֹת וַעֲצוֹת שְׁעָלֵינוּ לַעֲשׂוֹתָם, כְּדִי לְקַרֵּב הַגָּאֻלָּה, הֲלֹא בּוֹדָאִי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הִיָּה מְזַרְזוֹ אֶת עֲצָמוֹ כְּדִי לְקַרֵּב הַגָּאֻלָּה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם אוֹמַר לָנוּ כִּי אִם לְלַמֵּד הַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים (שְׁבָלָאוּ הִכִּי אָנוּ מַחְיִבִּים עַל זֶה) שֶׁהֵמָּה קִרְוֵב גְּדוֹל לַגָּאֻלָּה, הֲלֹא צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַקְדִּים אֶת עֲצָמוֹ, כְּדִי שִׁיְהִיָּה לוֹ אַחֵר כֶּךָ חֵלֶק בְּהַגָּאֻלָּה.

אֲרִיכוֹת הַגָּלוּת בִּין שְׁלֹא מוֹכְנִים

וְנִתְעוֹרְרִיתִי לְזִרְזוֹ לְכָלֵּל יִשְׂרָאֵל לְעֲנִין זֶה, מִפְּנֵי כְּמָה אֲנָשִׁים שֶׁתְּמַהִּים עַל אֲרִיכוֹת הַגָּלוּת, בַּעֲת שְׁאָנוּ רוֹאִים שְׁכַמְעֻט כָּל הַסִּימָנִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ בַּגְּמָרָא, שְׁצָרִיכִים לִהְיוֹת לְפָנֵי בִיאַת הַמְּשִׁיחַ, נִתְקִימוּ כָּלֵם, וְעֲדִין לֹא נִרְאָה שׁוֹם הַתְּעוֹרְרוֹת מִלְּמַעְלָה לְבִיאָתוֹ, וְעַקְבוּתִיו לֹא נִודְעוּ. וְהַשְׁבַּחֲתִי לָהֶם תְּשׁוּבָה מִפְּסוֹק זֶה, דְּהַקָּב"ה מְזַהִיר עַל לְמוֹד וּשְׁמִירַת הַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים, וְכֹאשֶׁר נִקְיָם זֶה אִזְ תִּכְף יִקְיָם הַפְּסוֹק הַשְּׁנִי הַכְּתוּב אַחֲרָיו: הִנֵּה אֲנִכִּי שׁוֹלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵינוּ הַנָּבִיא.

וְכֹאשֶׁר יִרְאָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁאָנוּ מִצְדִּנוּ עוֹשִׂים כָּל הַשְּׁתַּדְּלוֹת מֵה שְׁבִידֵינוּ לַעֲבוֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ, בּוֹדָאִי יְמַהֵר וַיַּחֲיֵשׁ הַגָּאֻלָּה וַיִּבְנֶה לָנוּ אֶת בֵּיתוֹ וַיִּזְכְּנוּ לְרֹאוֹת כְּהֻנָּה בְּעִבוּדָתָם וְכו' בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן:

מאמר מענייני הקדש והמקדש שהחפץ חיים צוה להפיצו בין אחינו הכהנים

הנה כלל ישראל מאמינים בביאת המשיח, ושיבוא אליהו הנביא לבשרנו מקדם על ביאתו, ובכל תפלה ותפלה אנו מתפללים לד' שישלח לנו משיח צדקנו ושיבנה בית המקדש במהרה בימינו. ותכלית הנרצה מבנין בית המקדש הוא שיתגלה לנו כבוד ד' כמו שהיה במקדש מלפנים, ושינקריב קרבנות כמו שכתוב בתורה.

והנה זה ידוע שעבודת הקרבנות צריכה כהנים, וזר פסול לעבודה אפילו אם הוא גדול בתורה כאחד הנביאים. ואם כן, אחי ורעי, לפי דברינו אלה לו יהא שאפילו אם יבא אליהו הנביא וגם משיח צדקנו בימינו, הלא יהיה צריך לנו להתחיל תכף בענייני הקרבנות ושאר עבודות שבמקדש, ולזה הלא נחוצים לנו כהנים שיידעו דיני הקרבנות, ובלא כהנים אין לנו תועלת בבנין המקדש.

ולבסוף אין מצוי לנו לעת עתה אף כהן אחד שידע דיני הקרבנות כראוי, כמה מהבושה והפלימה נשיג אז, ואנה נוליך את חרפתנו, שאז יודע שכל תפלותינו ובקשותינו לביאתו היו רק מהשפה ולחוץ ולא באמת ובתמים וכלב שלם, כי לו חפצנו באמת שיבוא הלא היה לנו להיות מוכנים לזה, ואמנם אין הדבר כן. וכבר מצינו גם כן בגלות בכל קדם בנין בית שני, שהיתה נבואה מאת ד' ביד חגי הנביא שישאל את הכהנים תורת הקדש והמקדש, וברור לי שלו היה לנו נביא בזמן הזה בודאי גם לו היתה נבואה מד' שישאל את הכהנים תורה ולזרזם על זה.

על כן, אחי ורעי, עלינו להכין את עצמנו בכל מאי דאפשר בידיעת הקדש והמקדש, ובפרט הכהנים והלוויים עליהם המצוה והחובה הזאת ביתר שאת, שהם הם יהיו הנתבעים הראשונים מדוע לא הכינו את עצמם לעבודת הקרבנות.

וגם הישראלים התלמידי חכמים צריכים לדעת דיני הקרבנות כדי שיהיה לכהנים ממי לשאל דיני הקדש והמקדש, כמו שהיו מלפנים אצל הסנהדרין יושבי לשכת הגזית. וגם כשיבא אליהו הנביא ימצא הרבה כהנים בתוך הישראלים שנתעברו במשך הגלות המר הזה.

היוצא מדברינו, החובה עלינו להכין את עצמנו בלמוד דיני הקדש והמקדש

יא

יבוא

מאמר מענייני חקירה והסקה

פתאום

וענייני הקרבנות, כדי שנוכל להתראות לפני משיח צדקנו ולא נבוש ממנו, ואז
נוכל באמת לתבע מהקב"ה שישלח לנו משיח צדקנו, כי כבר אנו מוכנים
לביאתו, ואז בודאי ישלח לנו את אליהו הנביא ומשיח צדקנו במהרה בימינו
אמן.

אדר ב' תרפ"ז.

ישראל מאיר הכהן

מח"ס חפץ חיים ומשנה ברוחה